

Klokken i Maria Kirke slog to, da hun kom ud fra tunnelbanestationen i Wollmar Yxkullsgatan. Hun stoppede op og tændte en cigaret, inden hun med hurtige skridt fortsatte mod Mariatorget.

Klangen fra kirkeklokkerne dirrede i luften og mindede hende om barndommens dystre søndage. Hun var født og opvokset kun nogle få gader fra Maria Kirke, hvor hun var døbt, og hvor hun også var blevet konfirmeret for næsten tolv år siden. Det eneste hun huskede fra konfirmationsforberedelsen og selve konfirmationen var, at hun havde spurgt præsten, hvad Strindberg mente, da han skrev om Maria Kirkes "tungsindige diskant", men hun kunne ikke huske, hvad han havde svaret.

Solen brændte hende i ryggen, og da hun havde krydset Sankt Paulsgatan, sagtnede hun sine skridt for ikke at begynde at svede. Hun mærkede pludselig, hvor nervøs hun egentlig var, og fortrød, at hun ikke havde taget noget beroligende, inden hun gik hjemmefra.

Da hun nåede springvandet midt på torvet, dyppede hun sit lommetørklæde i det kolde vand og gik hen og satte sig på en bænk i skyggen af træerne. Hun tog brillerne af og tørrede sig hurtigt i ansigtet med det våde lommetørklæde, pudsede brillerne med en snip af den lyseblå skjorte og tog dem på igen. De havde store, reflekterende glas og skjulte den øverste del af hendes ansigt. Så tog hun sin bredskyggede, blå lærredshat af, løftede op i det glatte, blonde hår, der var så langt, at det strejfede skjortens skulderstropper, og tørrede sig i nakken. Hun tog hatten på, trak den ned i panden og sad helt stille med lommetørklædet krøllet sammen som en bold mellem hænderne.

Lidt efter foldede hun lommetørklædet ud ved siden af sig på bænken og tørrede håndfladerne i sine cowboybukser. Hun

så på sit armbåndsur, der viste tolv minutter over to, og gav sig selv tre minutter til at falde til ro, inden hun måtte videre.

Da kvarterslaget lød, åbnede hun klappen på den mørkegrønne skuldertaske af lærred, der lå på hendes skød, tog lommetørklædet, der nu var helt tørt, og lagde det ned i tasken uden at folde det sammen. Så rejste hun sig, tog skulderremmen af læder over højre skulder og begyndte at gå.

Nervøsiteten lagde sig, mens hun gik hen mod Hornsgatan, og hun forsikrede sig selv om, at alt ville gå godt.

Det var fredag, den sidste dag i juni, og for mange var ferien netop startet. Trafikken i Hornsgatan var livlig både på kørebanelen og på fortovene. Da hun kom ud fra torvet, drejede hun til venstre og kom ind i skyggen af husene.

Hun håbede, at hun havde haft ret, da hun valgte netop denne dag. Hun havde vejet for og imod, og hun var klar over, at hun måske måtte udskyde projektet til næste uge. Der ville i så fald ingen skade være sket, men hun ville helst undgå det nervepres, det ville være at måtte vente.

Hun nåede frem tidligere, end hun havde beregnet, og hun standsede på skyggesiden af gaden, mens hun betragtede det store vindue på den anden side. Solen reflekteredes i den blanke rude, og den tætte trafik skjulte delvis udsigten, men hun kunne i hvert fald konstatere, at gardinerne var trukket for.

Hun gik langsomt frem og tilbage på fortovet, mens hun foregav at kigge på butiksvinduer, og selv om der hang et stort ur uden for en urmagerforretning længere nede ad gaden, kiggede hun ustandselig på sit armbåndsur. Hun holdt hele tiden øje med døren på den anden side af gaden.

Da klokken var fem minutter i tre, gik hun hen til fodgængerovergangen i gadekrydset, og fire minutter senere stod hun uden for døren til banken.

Hun åbnede tasken, inden hun skubbede døren op og gik ind.

Hun lod blikket glide hen over lokalet, der var en filial af en af de store banker. Det var aflangt og smalt, og døren og det eneste vindue udgjorde den ene endevæg. Til højre stod en skranke, der gik fra vinduet og helt ned til den modsatte endevæg, og til

venstre stod fire nagelfaste skrivepulte og bag dem et lavt, rundt bord og to taburetter betrukket med rødternet klæde. Længst væk var en trappe, der var ret stejl og forsvandt i et sving ned til noget, der formodentlig var en bankhvælving med bankbokse.

Der var kun en enkelt kunde derinde foran hende. En mand der stod ved skranken og stoppede sedler og papirer ned i sin mappe.

Bag skranken sad to kvindelige funktionærer, og længere væk stod en mand og bladrede i et kartotek.

Hun gik hen til en af skrivepultene, fandt en pen frem af yderlommen i tasken, mens hun ud ad øjenkrogene så kunden med mappen gå ud ad døren til gaden. Hun tog en blanket op af holderen og begyndte at tegne kruseduller på den. Det varede ikke længe, før hun så den mandlige bankfunktionær gå hen til døren og låse den. Så bukkede han sig og løsnede palen, der holdt den inderste dør, og mens den lukkedes med et lille suk, vendte han tilbage til sin plads bag skranken.

Hun tog lommelortklædet op af tasken, holdt det i venstre hånd og lod, som om hun pudsede næse, mens hun gik hen mod skranken med blanketten i hånden.

Da hun nåede kassen, stak hun blanketten i tasken, tog nylonposen op og lagde den på skranken, greb pistolen og pegede med den på kasserersken og sagde med lommelortklædet for munden:

“Det her er et røveri. Pistolen er ladt, og jeg skyder, hvis De laver vrøvl. Læg alle de penge, De har, ned i kassen.”

Kvinden bag skranken stirrede på hende og tog langsomt nylonposen og lagde den foran sig. Den anden kvinde, der sad og redte sig, standsede midt i en bevægelse og lod hænderne synke. Hun åbnede munden som for at sige noget, men gav ikke en lyd fra sig. Manden, der stadig stod bag sit skrivebord, gjorde en heftig bevægelse, og hun rettede straks pistolen mod ham og råbte:

“Stå stille. Og hold hænderne, hvor jeg kan se dem.”

Hun viftede utålmodigt med pistolløbet ad den tydeligvis lamslåede kvinde bag skranken og fortsatte:

“Skynd Dem så lidt med pengene. Alle sammen.”

Kasserersken begyndte at stoppe seddelbundter ned i posen, og da hun var færdig, satte hun den på skranken. Manden ved skrivebordet sagde pludselig:

“Det her kommer De til at fortryde. Politiet vil ...”

“Hold bøtte,” skreg hun.

Så smed hun lommeørklædet ned i den åbne taske og greb nylonposen, der føltes dejlig tung. Hun pegede efter tur med pistolen på de tre bankfunktionærer, mens hun langsomt begyndte at gå baglæns hen mod døren.

Pludselig kom nogen farende mod hende henne fra trappen i den anden ende af lokalet. En ung, blond mand i hvide, vel-pressede bukser og blå blazer med blanke knapper og et stort guldbroderet emblem på brystlommen.

Et voldsomt knald fyldte hele lokalet og fortsatte med at give genlyd mellem væggene, og samtidig med at hendes arm rykkede opad mod loftet, så hun, hvordan manden med guldemblemet blev slynget baglæns, og hun så, at hans sko var helt nye og hvide med tykke, røde, riflede gummisåler, og først da hans hoved slog mod stengulvet med en uhyggelig, dump lyd, indså hun, at hun havde skudt ham.

Hun smed pistolen ned i taksen, stirrede med et vildt blik på de tre skrækslagne mennesker bag skranken og fór hen mod døren. Hun fumlede med låsen, og inden hun kom ud, nåede hun at tænke: Rolig nu, jeg skal gå helt roligt, men da hun kom ud på fortovet, begyndte hun at småløbe hen mod sidegaden.

Hun så ikke menneskene omkring sig, mærkede bare, at hun stødte ind i flere personer, mens knaldet af skuddet stadig gav genlyd i hendes øren.

Hun drejede om hjørnet og begyndte at løbe med posen i hånden og den tunge taske daskende mod hoften. Hun rev porten op til huset, hvor hun havde boet som barn, løb den velkendte vej ud i gården, hvor hun tog sig sammen og begyndte at gå. Hun gik gennem opgangen i et baghus og kom ud i endnu en baggård. Der gik hun ad den stejle trappe ned i en kælder og satte sig på det nederste trappetrin.

Hun forsøgte at proppe nylonposen ned oven på pistolen i skuldertasken, men der var ikke plads. Hun tog hatten, bril-

lerne og den blonde paryk af og stoppede det hele ned i tasken. Hendes eget hår var mørkt og kortklippet. Hun rejste sig, knappede skjorten op, tog den af og lagde også den ned i tasken. Under skjorten var hun iført en sort bomuldstrøje med korte ærmer. Hun slyngede tasken over venstre skulder, tog nylonposen og gik op i gården igen. Hun gik gennem endnu nogle porte og flere gårde og klatrede over et par mure, inden hun til slut stod ude på en gade i den anden ende af kvarteret.

Hun gik ind i en forretning, købte to liter mælk, som hun lagde i en bærepose, og oven på mælkekartonerne lagde hun sin sorte nylonpose.

Så gik hun ned til Slussen og tog tunnelbanen hjem.

Gunvald Larsson ankom til gerningsstedet i sin egen højest private bil. Den var rød og af det i Sverige temmelig usædvanlige mærke EMW og efter manges mening alt for eksklusiv til en kriminalassistent af første grad, især når han anvendte den i tjenesten.

Denne smukke fredag eftermiddag havde han netop sat sig til rette bag rattet for at køre hjem, da Einar Rönn kom farende ud i politistationens gård og ødelagde hans planer om en stille hjemmeaften i Bollmora. Einar Rönn var også kriminalassistent af første grad i drabsafdelingen og formodentlig den eneste ven, Gunvald Larsson havde, og da han sagde, at han var ked af, at Gunvald Larsson måtte ofre sin friaften, så mente han det virkelig.

Rönn kørte til Hornsgatan i en tjenestebil, og da han nåede frem, var flere biler og en del folk fra Söders politidistrikt ankommet, og Gunvald Larsson var allerede inde i bankkloaet.

Et lille opløb havde samlet sig uden for banken, og da Rönn krydsede fortovet, kom en af de uniformerede betjente, der stod og gloede på de nysgerrige, hen til ham og sagde:

“Jeg har et par vidner her, som siger, de hørte skuddet. Hvad skal jeg gøre med dem?”

“Hold på dem lidt endnu,” sagde Rönn. “Og prøv at få de andre til at sprede sig.”

Betjenten nikkede, og Rönn fortsatte ind i banken.

På marmorgulvet mellem skranken og rækken af skrivepulte lå den døde på ryggen med armene strakt ud fra kroppen og venstre knæ bøjet. Buksebenet var krøbet op og blottede en kridhvid orlonsok med et mørkeblåt anker på skaftet og et meget solbrændt ben dækket af skinnende, lyse hår. Kuglen havde ramt midt i ansigtet, og blod og hjernemasse var løbet ud af baghovedet.

Bankpersonalet sad samlet i lokalets fjerneste hjørne, og foran dem sad Gunvald Larsson halvt ned med det ene lår på hjørnet af et skrivebord. Han skrev i en notesbog, mens en af kvinderne talte med skinger, ophidset stemme.

Da Gunvald Larsson fik øje på Rönn, hævdede han sin store, højre håndflade som tegn til kvinden, der straks tav midt i en sætning. Gunvald Larsson rejste sig, løftede lemmen i skranken op og kom ud til Rönn med notesbogen i hånden. Han nikkede mod manden på gulvet og sagde:

“Han ser ikke videre køn ud, så hvis du bliver her, kan jeg tage vidnerne med hen et andet sted, måske til den gamle station to i Rosenlundsgatan. Så kan I arbejde i fred her.”

Rönn nikkede.

“De påstår, det var en pige, der gjorde det,” sagde han. “Og at hun fik pengene med sig. Så nogen, hvad vej hun gik?”

“I hvert fald ingen af bankpersonalet,” sagde Gunvald Larsson. “Der stod åbenbart en fyr udenfor, som så en bil stikke af, men han så ikke nummeret og var ikke sikker på bilmærket, så der er ikke meget at gå efter. Jeg snakker lidt med ham senere.”

“Og hvem er så det der?” sagde Rönn med et kort nik mod den døde.

“En idiot, der skulle spille helt. Han forsøgte at kaste sig over røveren, og så skød hun naturligvis i ren og skær befippelse. Han var kunde i banken og kendt af personalet. Han havde været nede for at kigge i sin bankboks og kom op ad trappen midt i det hele.”

Gunvald Larsson kiggede i sin notesbog.

“Han var gymnastikinstruktør og hed Gårdon. Med å.”

“Han troede måske, han var Lyn Gordon,¹” sagde Rönn.

Gunvald Larsson sendte ham et forskende blik.

Rönn rødmede og sagde afledende:

“Jo, men der er vel billeder af røveren i det der?”

Han pegede på kameraet, der sad oppe under loftet.

“Hvis det er indstillet rigtigt, og der i det hele taget er film i,”

1 Lyn Gordon er den svenske udgave af Jens Lyn (Flash Gordon). Jeg afskyr oversætteranmærkninger, men den her kunne jeg ikke finde vej udenom. O.a..

sagde Gunvald Larsson skeptisk. "Og hvis kassereren huskede at trykke på knappen."

De fleste banklokaler var nu om stunder udstyret med kame-raer, der optog, når den tjenstgørende i kassen trådte på en knap i gulvet. Det var det eneste, personalet skulle foretage sig i til-fælde af røveri. Siden væbnede bankrøverier var blevet stadig mere almindelige, havde bankerne givet ordre til de ansatte om at udlevere de krævede penge og ellers intet foretage sig for at standse eller forhindre røverne og derved udsætte sig for livsfare. Denne forholdsordre var ikke, som man måske kunne forledes til at tro, afgivet af humanitære grunde eller omsorg for de ansatte, men skyldtes udelukkende den erfaring, at det var billigere for banker og forsikringsselskaber at lade røverne slippe væk med rovet end at være nødt til at udbetale erstatning og måske livs-langt underhold til efterladte familier. Hvilket let kunne blive tilfældet, hvis nogen blev såret eller dræbt.

Retsmedicineren ankom, og Rönn gik ud i bilen for at hente sin mordtaske. Han anvendte gammeldags metoder, ofte uden succes. Gunvald Larsson drog af til den gamle politistation i Rosenlundsgatan sammen med de tre bankfunktionærer og yderligere fire personer, der havde meldt sig som vidner.

Han fik lov at låne et afhøringslokale, hvor han tog ruskindsjakken af og hængte den over stoleryggen, inden han begyndte den foreløbige afhøring.

Hvis de tre første vidneforklaringer, der blev afgivet af bank-personalet, var så godt som identiske, så var de fire følgende desto mere modstridende.

Det første af disse vidner var en toogfyrreårig mand, der befandt sig i en opgang fem meter fra bankens indgang, da skuddet lød. Han havde set en pige i sort hat og med solbril-ler skynde sig forbi, og da han efter eget udsagn kiggede ud på gaden et halvt minut senere, så han en grøn personbil, formo-dentlig en Opel, starte med et sæt fra kantstenen femten meter længere væk. Bilen forsvandt hurtigt i retning af Hornsplan, og han mente at have set pigen med hatten sidde på bagsædet. Han opfattede ikke bilens registreringsnummer, men mente, at det startede med AB.

Næste vidne, en kvinde, var butiksejer og havde stået i den åbne dør ind til sin forretning, der lå lige ved siden af banken, da hun hørte et knald. Hun troede først, at lyden kom fra køkkenet bag hendes eget butikslokale, og i den tro at det var gas-komfuret, der var eksploderet, løb hun derind. Da hun så, at det ikke var tilfældet, vendte hun tilbage til døren. Da hun kiggede ud på gaden, så hun en stor, blå bil dreje ud på kørebanen med hvinende dæk. I samme øjeblik kom en kvinde ud fra banken og råbte, at nogen var blevet skudt. Hun så ikke, hvem der sad i bilen, eller hvad dens nummer var, og vidste intet om bilmærker, men mente, at den mindede om en taxi.

Det tredje vidne var en toogtredivårig metalarbejder, og han afgav en noget mere detaljeret redegørelse. Han havde ikke hørt skuddet, i hvert fald ikke bevidst. Han var kommet gående på fortovet, da pigen kom ud fra banken. Hun havde travlt og puffedede til ham, da hun gik forbi. Han så ikke hendes ansigt, men bedømte hendes alder til omkring de tredivåre år. Hun var iført blå bukser og skjorte, havde hat på og bar på en mørk taske. Han havde set hende gå hen til en bil med et A og to tretaller på nummerpladen. Bilen var en lysbeige Renault 16. En mager mand, der så ud til at være mellem tyve og femogtyve år, sad ved rattet. Han havde langt, pjuksket, sort hår og var iført en kortærmet, hvid bomuldstrøje. Han var påfaldende bleg. Endnu en mand, der så ud til at være noget ældre, havde stået på fortovet og åbnet døren til bagsædet for pigen. Da han havde lukket døren efter hende, satte han sig ind på forsædet ved siden af føreren. Denne mand var kraftigt bygget, cirka en meter og toogfirs høj og havde koksgråt hår, der var småkrøllet og meget viltert. Han var rødmosset og var klædt i sorte trompetbukser og sort skjorte af et eller andet blankt stof. Bilen var svinget tværs over kørebanen og forsvundet i retning mod Slussen.

Efter dette vidneudsagn følte Gunvald Larsson sig en smule i vildrede og gennemlæste, hvad han havde skrevet, inden han kaldte det sidste vidne ind.

Det viste sig at være en halvtredsårig urmager, der havde siddet i sin bil lige uden for banken og ventet, mens hans kone var inde i en skobutik på den anden side af gaden. Han havde

haft ruden rullet ned, og han havde hørt skuddet uden at reagere, fordi man jo hørte så mange lyde på en så livligt trafikeret gade som Hornsgatan. Klokken havde været fem minutter over tre, da han så kvinden komme ud af banken. Han havde lagt mærke til hende, fordi hun tilsyneladende havde så travlt, at hun ikke gav sig tid til at sige undskyld, da hun skubbede til en gammel dame, og han havde tænkt, at det var typisk for stockholmere at være så fortravlede og uvenlige. Selv var han fra Södertälje. Kvinden var iført lange bukser, og på hovedet havde hun haft noget, der mindede om en cowboyhat og i hånden en sort pose. Hun løb hen til næste sidegade og forsvandt om hjørnet. Nej, hun var ikke steget ind i nogen bil, og hun var ikke standset op på vejen, men var gået lige hen til hjørnet og var forsvundet.

Gunvald Larsson indtelefonerede signalementet af begge mænd i Renault'en, så rejste han sig, samlede sine papirer sammen og så på klokken, der nu var blevet seks.

Sandsynligvis havde han gjort en masse arbejde til ingen nytte.

De forskellige bilers udseende var blevet rapporteret langt tidligere af de betjente, der var kommet først til stede.

Desuden gav vidneudsagnene ikke noget samlet helhedsbillede.

Alt var naturligvis gået ad Pommern til, som det plejede at gøre.

Han spekulerede et øjeblik på, om han måske burde tilbageholde det bedste vidne, men skød tanken fra sig. Alle virkede opsatte på at komme hjem så hurtigt som muligt.

Og sandt at sige var han sikkert selv allermest opsat.

Men efter al sandsynlighed var dette et forfængeligt håb.

Så han lod folk gå.

Han tog jakken på og gik tilbage til banken.

Den tapre gymnastiklærers lig var blevet fjernet, og en ung patruljebetjent steg ud af sin bil og meddelte, at kriminalassistent Rönn ventede på kriminalassistent Larsson på sit kontor.

Gunvald Larsson sukkede og gik hen til sin bil.

Han vågnede, og var forbavset over, at han levede.

Det var ikke noget nyt. I nøjagtig femten måneder havde han hver dag slået øjnene op med samme forvirrede spørgsmål.

Hvordan kan det være, at jeg lever?

Og straks efter:

Hvorfor?

Umiddelbart inden han vågnede, havde han en drøm. Også den var femten måneder gammel.

Den vekslede hele tiden, men fulgte altid et bestemt mønster.

Han red. I galop, foroverbøjet og med den kolde vind blæsende i håret.

Så løb han hen ad perronen på en banegård. Foran sig så han en mand, der netop hævdede en pistol. Han vidste, hvem manden var, og hvad der skulle ske. Manden var Charles J. Guiteau, og våbnet var en konkurrencepistol af mærket Hammerli International.

Netop som manden skød, kastede han sig frem og opfangede kuglen med kroppen. Skuddet ramte ham midt i brystet som en forhammer. Han havde tydeligvis ofret sig, men samtidig opfattede han, at handlingen havde været forgæves. Præsidenten lå allerede sammensunken på gulvet, den blanke, høje hat var faldet af ham og rullede rundt i en halvcirkel.

Som altid vågnede han, netop som kuglen havde ramt. Først blev alt sort, en bølge af brændende hede skyllede gennem hjernen, og så åbnede han øjnene.

Martin Beck lå stille i sengen og kiggede op i loftet. Der var lyst i rummet.

Han tænkte på drømmen. Den virkede ikke specielt meningsfyldt, i hvert fald ikke i denne version.

Desuden var den fuld af urimeligheder. For eksempel det med våbnet, det burde have været en revolver eller muligvis en Der-ringer. Og hvordan kunne Garfield ligge der, dødeligt såret, når han bevisligt selv havde fået kuglen i brystet?

Han vidste ikke, hvordan morderen havde set ud i virkeligheden. Hvis han nogen sinde havde set manden på et fotografi, så var synserindringen for længst visket ud. For det meste havde Guiteau blå øjne, blondt overskæg og glat, skråt tilbagestrøget hår, men i dag havde han mest lignet en skuespiller i en eller anden velkendt rolle.

Han kom straks i tanker om hvilken: John Carradine som spilleren i *Diligencen*.

Det hele var forbavsende romantisk.

En kugle i brystet kan imidlertid let blive noget aldeles upo-etisk. Så meget vidste han af erfaring. Hvis den perforerer højre lunge og bagefter bliver siddende i nærheden af rygraden, bliver virkningen indimellem smertefuld og på længere sigt yderst kedsommelig.

Men der var også meget i drømmen, der passede med hans egen virkelighed. For eksempel konkurrencepistolen. Den havde tilhørt en afskediget politibetjent med blå øjne, blondt overskæg og skråt tilbagestrøget hår. De havde mødtes på et hustag under en kølig, tidlig forårshimmel. Der havde ikke været nogen anden argumentation end pistolskuddet.

Samme aften var han vågnet i en seng i et værelse med hvide vægge, nærmere bestemt på thoraxklinikken på Karolin-ska Hospital. Man havde sagt, at såret ikke var livsfarligt, men han havde alligevel spurgt sig selv, hvordan det gik til, at han levede.

Senere havde man sagt, at såret ikke længere var livsfarligt, men at kuglen sad uheldigt. Han havde opfattet finessen med den lille tilføjelse, ordet længere, men ikke sat pris på den. Kirur-gerne havde studeret røntgenbillederne i ugevis, inden de fjernede fremmedlegemet fra hans krop. Bagefter havde de sagt, at såret helt bestemt ikke længere var livsfarligt. Tværtimod ville

han komme sig helt, forudsat at han tog det meget roligt. Men på det tidspunkt var han holdt op med at tro på dem.

Han havde dog taget den med ro. Noget alternativ eksisterede faktisk ikke.

Nu sagde man, at han var kommet sig helt. Der var dog også denne gang en tilføjelse: Fysisk.

Desuden burde han ikke ryge. Hans luftveje havde aldrig været rigtig gode, og en gennemskudt lunge havde ikke gjort det bedre. Efter at såret var helet, var der opstået mystiske pletter omkring arret.

Martin Beck stod op.

Gik gennem dagligstuen ud i entreen og hentede avisen, der lå på måtten. Fortsatte ud i køkkenet, mens han løb overskrifterne igennem. Det var dejligt vejr, og det ville det åbenbart vedblive at være, ifølge meteorologerne. Ellers syntes alt at udvikle sig til det værre.

Han lagde avisen på køkkenbordet og tog et bæger yoghurt ud af køleskabet. Drak. Det smagte som sædvanlig ikke godt, men heller ikke decideret dårligt, bare lidt kvalmt og kunstigt. Bægeret var sikkert for gammelt og havde været det, siden han købte det. Den tid, hvor man kunne købe noget friskt i Stockholm, uden at gøre særlige anstalter eller betale svimlende overpriser, var for længst forbi.

Næste stoppested var badeværelset. Da han havde vasket sig og børstet tænder, vendte han tilbage til soveværelset, redte seng, tog pyjamasbukserne af og begyndte at klæde sig på.

Af og til så han sig uinteressert om i lejligheden. Den var, hvad de fleste stockholmere ville kalde en drømmelejlighed, øverst i en ejendom i Köpmansgatan i Gamla Stan. Han havde boet der i over tre år, og han huskede stadig, hvor rart han havde haft det lige indtil den dag på taget.

Nu følte han sig som regel indespærret og ensom, selv når nogen kom på besøg. Formodentlig havde dette intet med lejligheden at gøre; i den senere tid havde han ofte grebet sig selv i at føle sig indespærret selv udendørs.

Han mærkede et vagt behov, måske for at ryge en cigaret. Ganske vist havde lægerne sagt, at han skulle holde op, men det

var han ligeglad med. Mere afgørende var den kendsgerning, at det statslige tobaksselskab var holdt op med at fremstille det mærke, han altid havde røget. Nu solgtes der slet ingen cigaretter med papmundstykke. Ved to eller tre lejligheder havde han prøvet andre mærker, men han kunne ikke vænne sig til dem.

I dag klædte han sig på med ekstra omhu, og mens han bandt slipset, granskede han modløst sine skibsmodeller, der stod på en hylde over sengen. Tre styks, to af dem færdigbyggede og den tredje halvfærdig. Han var begyndt at bygge den første for over otte år siden, men han havde på den anden side ikke rørt dem, siden den dag i april sidste år.

Siden da var de blevet meget støvede.

Hans datter havde flere gange tilbudt at gøre noget ved sagen, men han havde bedt hende lade være.

Klokken var halv otte om morgenen den 3. juli 1972, en mandag.

Datoen havde en særlig betydning.

Netop i dag skulle han begynde at arbejde.

Han var stadig politimand, nærmere bestemt kriminalkommissær og chef for rigsmordkommissionen.

Martin Beck tog jakken på og stak avisen i lommen.

Han ville læse den i tunnelbanen. Det var en lille del af den rutine, han var på vej tilbage til.

Han gik i solskinnet langs Skeppsbron og indåndede den forgiftede luft. Følte sig gammel og tom.

Men intet af dette afspejledes i hans ydre. Tværtimod virkede han frisk og spændstig, bevægede sig hurtigt og smidigt. En høj, solbrændt mand med et kraftigt hageparti og rolige, blå øjne under den brede pande.

Martin Beck var niogfyrre år gammel. Han ville snart fylde halvtreds, men de fleste syntes, han virkede yngre.

Kontoret på Södra Politistation i Västberga Allé vidnede om, at en anden havde fungeret som chef for mordkommissionen gennem længere tid.

Der var ganske vist rent og ryddeligt, og en eller anden havde gjort sig den ulejlighed at stille en vase med kornblomster og margueritter på skrivebordet, men alligevel bar alt præg af en ubestemmelig mangel på pedanteri og almen uorden, ligegyldig måske, men alligevel håndgribelig og på en vis måde hyggelig.

Dette gjaldt især skrivebordsskufferne.

Der var ingen tvivl om, at nogen for ganske nylig havde fjernet en masse sager fra dem, men der lå en del tilbage. For eksempel gamle taxikvitteringer og biografbilletter, udtørrede kuglepennene og tomme pilleæsker. Flere pennebakker med sammenkædede clips, elastikker, sukkerstykker og sødetabletter. To fugtservietter, en pakke papirslommetørklæder, tre patronhylstre og et defekt armbåndsurs af mærket Exacta. Desuden en masse papirlapper med diverse notater skrevet med tydelig, meget letlæselig håndskrift.

Martin Beck havde været en tur rundt i huset for at sige goddag til folk. De fleste af de tilstedeværende var gamle bekendte, men langt fra alle.

Nu sad han ved skrivebordet og studerede armbåndsuret, der tilsyneladende var helt ubrugeligt. Glasset var dugget på indersiden, og når han rystede det, raslede det ildevarslende bag urkapslen, som havde hver eneste skrue løsnet sig fra sit fæste.

Lennart Kollberg buldrede på døren og trådte ind.

“Hej,” sagde han. “Velkommen.”

“Tak. Er det dit ur?”

“Ja,” sagde Kollberg dystert. “Det har været en tur i vaskemaskinen. Jeg glemte at tømme lommerne.”

Han så sig om og fortsatte undskyldende:

“Jeg prøvede faktisk at rydde op herinde i fredags, men så blev jeg afbrudt. Ja, du ved jo, hvordan det er ...”

Martin Beck nikkede. Kollberg var den person, han havde set mest til under sin lange rekonvalescens, og de havde ikke så meget nyt at fortælle hinanden.

“Hvordan går det med slankeuren?”

“Fint,” sagde Kollberg. “Jeg havde tabt et halvt kilo i morges. Fra hundred og fire til hundred og tre et halvt.”

“Så har du kun taget ti på, siden du begyndte?”

“Otte og et halvt,” sagde Kollberg med en mine af såret vær-dighed.

Han trak på skuldrene og fortsatte klagende:

“Det er for åndssvagt. Hele projektet er naturstridigt. Og Gun griner bare af mig. Bodil også, for den sags skyld. Hvordan går det ellers med dig?”

“Godt.”

Kollberg rynkede panden, men sagde ikke noget. I stedet åbnede han lynlåsen på sin dokumentmappe og fremdrog et chartek af lyserød plastic. Det så ud til at indeholde en ikke alt for omfattende rapport. Måske tredive sider eller deromkring.

“Hvad er det?”

“Lad os kalde det en gave.”

“Fra hvem?”

“Mig, for eksempel. Men egentlig ikke. Den kommer fra Gun-vald Larsson og Rönn. De synes, den er topmålet af humor.”

Kollberg lagde chartekket på bordet. Så sagde han:

“Jeg må desværre videre.”

“Hvorhen?”

“RPS.”

Hvilket betød rigspolitistyrelsen.

“Hvorfor?”

“De fandens bankrøverier.”

“Er der ikke en specialgruppe til dem?”

“Gruppen skal have forstærkning. I fredags var der igen en idiot, der blev skudt ned.”

“Ja, det læste jeg.”

“Rigspolitichefen besluttede straks at forstærke specialgruppen.”

“Med dig?”

“Nej,” sagde Kollberg. “Faktisk med dig, tror jeg. Men ordren kom i fredags, og da var jeg stadig chef her, så jeg tog selv en beslutning.”

“Som gik ud på hvad?”

“Som gik ud på at spare dig for den dårekiste og selv rykke ind for at forstærke specialgruppen.”

“Tak.”

Martin Beck mente virkelig, hvad han sagde. At arbejde i en specialgruppe indebar formentlig daglig konfrontation med for eksempel rigspolitichefen og andre opblæste amatører. Kollberg havde frivilligt påtaget sig disse prøvelser.

“Nå,” sagde Kollberg. “Til gengæld fik jeg den her.”

Han satte en tyk pegefinger på plasticchartekket.

“Hvad er det?”

“En sag,” sagde Kollberg. “En virkelig interessant sag, i modsætning til bankrøverier og den slags. Det er bare en skam . . .”

“At hvad?”

“At du ikke læser kriminalromaner.”

“Hvorfor det?”

“Så ville du måske have værdsat den mere. Rönn og Larsson tror, at alle mennesker læser detektivromaner. Det er egentlig deres sag, men de er så overbebyrdede med al mulig elendighed, at de fordeler deres sager til hvem som helst, der vil have dem. Den der giver noget at tænke over. Den er beregnet på at sidde ganske stille og tænke.”

“Ja, jeg må vel kigge på den,” sagde Martin Beck uden begejstring.

“Der har ikke stået et ord om den i aviserne. Er du ikke spor nysgerrig?”

“Jo da. Nå, men nej.”

“Vi ses,” sagde Kollberg.

Uden for døren standsede han op og blev stående nogle sekunder med rynket pande. Så rystede han bekymret på hovedet og gik hen mod elevatoren.